

Laikina versija

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. gruodžio 8 d.(*)

„Ieškinys dėl panaikinimo – Direktyva (ES) 2018/957 – Laisvė teikti paslaugas – Darbuotojų komandiravimas – Darbo sąlygos – Darbo užmokestis – Komandiravimo trukmė – Teisinio pagrindo nustatymas – SESV 53 ir 62 straipsniai – Esamos direktyvos pakeitimas – SESV 9 straipsnis – Nediskriminavimo principas – Būtinybė – Proporcingumo principas – Reglamentas (EB) Nr. 593/2008 – Taikymo sritis – Kelių transportas – SESV 58 straipsnis“

Byloje C-626/18

dėl 2018 m. spalio 3 d. pagal SESV 263 straipsnį pareikšto ieškinio dėl panaikinimo

Lenkijos Respublika, atstovaujama B. Majczyna ir D. Lutostaška,

ieškovė,

prieš

Europos Parlamentą, iš pradžių atstovaujamą M. Martínez Iglesias, K. Wójcik, A. Pospíšilová Padowska ir L. Visaggio, vėliau – M. Martínez Iglesias, K. Wójcik, L. Visaggio ir A. Tamás,

atsakovę,

palaikomą

Vokietijos Federacinės Respublikos, iš pradžių atstovaujamos J. Möller ir T. Henze, vėliau – J. Möller,

Prancūzijos Respublikos, atstovaujamos E. de Moustier, A. L. Desjonquères ir M. R. Coesme,

Nyderlandų Karalystės, atstovaujamos M. K. Bulterman, C. Schillemans ir M. J. Langer,

Europos Komisijos, atstovaujamos M. Kellerbauer, B. R. Killmann ir A. Szmytkowska,

įstojusių šalių,

Europos Sąjungos Tarybą, atstovaujamos iš pradžių E. Ambrosini, K. Adamczyk Delamarre ir A. Norberg, vėliau – E. Ambrosini, A. Sikora-Kalėda, Z. Bodnar ir M. A. Norberg,

atsakovę,

palaikomą

Vokietijos Federacinės Respublikos, iš pradžių atstovaujamos J. Möller ir T. Henze, vėliau – J. Möller,

Prancūzijos Respublikos, atstovaujamos E. de Moustier, A. L. Desjonquères ir M. R. Coesme,

Nyderland? Karalyst?s, atstovaujamos M. K. Bulterman, C. Schillemans ir M. J. Langer,

Švedijos Karalyst?s, iš pradži? atstovaujamos C. Meyer-Seitz, A. Falk, H. Shev, J. Lundberg ir H. Eklinder, v?liau – C. Meyer-Seitz, H. Shev ir H. Eklinder,

Europos Komisij?, atstovaujam? M. Kellerbauer, B. R. Killmann ir A. Szmytkowska,

?stojusi? ? byl? šali?,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kur? sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotoja R. Silva de Lapuerta, kolegij? pirmininkai J.?C. Bonichot, M. Vilaras (praneš?jas), E. Regan, M. Ileši? ir N. Wahl, teis?jai E. Juhász, D. Šváby, S. Rodin, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos, P. G. Xuereb ir N. Jääskinen,

generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona,

pos?džio sekretor? R. ?ere?, administrator?,

atsižvelg?s ? rašytin? proceso dal? ir ?vykus 2020 m. kovo 3 d. pos?džiui,

susipažin?s su 2020 m. geguž?s 28 d. pos?dyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima š?

Sprendim?

1 Savo ieškiniu Lenkijos Respublika prašo Teisingumo Teismo vis? pirma panaikinti 2018 m. birželio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/957, kuria iš dalies kei?iama Direktyva 96/71/EB d?l darbuotoj? komandiravimo paslaug? teikimo sistemoje (OL L 173, 2018, p. 16, klaid? ištaisymas OL L 91, 2019, p. 77) (toliau – gin?ijama direktyva), 1 straipsnio 2 dalies a punkt?, 2 dalies b punkt? ir 3 straipsnio 3 dal?, o nepatenkinus šio reikalavimo – panaikinti vis? ši? direktyv?.

I. Teisinis pagrindas

A. SESV

2 SESV 9 straipsnis išd?styta taip:

„Nustatydamą ir ?gyvendindama savo politikos kryptis ir veiksmus, S?junga atsižvelgia ? reikalavimus, susijusius su didelio užimtumo skatinimu, tinkamos socialin?s apsaugos užtikrinimu, kova su socialine atskirtimi, aukšto lygio švietimu, mokymu ir žmoni? sveikatos apsauga.“

3 Šios sutarties 53 straipsnyje nustatyta:

„1. Kad asmenims b?t? lengviau imtis veiklos ir verstis ja kaip savarankiškai dirbantiems asmenims, Europos Parlamentas ir [Europos S?jungos] Taryba, spr?sdami pagal ?prast? teis?k?ros proced?r?, leidžia direktyvas d?l diplom?, pažym?jim? ir kit? oficialias kvalifikacijas ?rodan?i? dokument? abipusio pripažinimo ir d?l valstybi? nari? ?statym? bei kit? teis?s akt? nuostat? d?l savarankiškai dirban?i? asmen? veiklos prad?jimo ir vertimosi ja koordinavimo.

2. Laipsniškas apribojimų medikams, giminiškoms profesijoms ir farmacininkams panaikinimas priklauso nuo to, kaip įvairiose valstybėse narėse koordinuojamos jų profesinės veiklos sąlygos.“

4 SESV 58 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Laisvė teikti paslaugas transporto srityje reglamentuoja transportui skirtos antraštinės dalies nuostatos.“

5 SESV 62 straipsnyje nustatyta:

„Šio skyriaus reglamentuojamiems klausimams taikomos 51–54 straipsnių nuostatos.“

B. Komandiruojamiems darbuotojams taikomi teisės aktai

1. Direktyva 96/71/EB

6 1996 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje (OL L 18, 1997, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 2 t., p. 431) buvo priimta remiantis EB 57 straipsnio 2 dalimi ir 66 straipsniu (dabar atitinkamai SESV 53 straipsnio 1 dalis ir 62 straipsnis).

7 Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalyje buvo numatyta, kad šios direktyvos tikslas – užtikrinti valstybių narių teritorijose komandiruotiems darbuotojams darbo sąlygas, susijusias su joje nurodytais dalykais, kuriuos toje valstybėje narėje, kur darbas yra atliekamas, reglamentuoja statymai ir kiti teisės aktai ir (arba) kolektyvinės sutartys ar arbitražo sprendimai, paskelbti visuotinai taikytinai.

8 Tarp Direktyvoje 96/71 reglamentuotų dalykų buvo minimalios darbo užmokesčio normos, skaitant viršvalandžių apmokėjimo normas (3 straipsnio 1 dalies c punktas).

2. Ginijama direktyva

9 Ginijama direktyva priimta remiantis SESV 53 straipsnio 1 dalimi ir 62 straipsniu.

10 Ginijamos direktyvos 1, 4, 6 ir 9–11 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(1) laisvas darbuotojų judėjimas, įsisteigimo laisvė ir laisvė teikti paslaugas – esminiai vidaus rinkos principai, tvirtinti Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV). Sąjunga toliau stiprina tų principų įgyvendinimą ir vykdymo užtikrinimą, ir jais siekiama užtikrinti vienodas verslininkų veiklos sąlygas ir darbuotojų teisių apsaugą;

<...>

(4) praėjus daugiau nei dvidešimčiai metų po <...> [D]irektyvos 96/71 <...> priėmimo tapo būtina įvertinti, ar ją tebėra užtikrinama dviejų poreikių – poreikio skatinti paslaugų teikimo laisvę ir užtikrinti vienodas sąlygas ir poreikio apsaugoti komandiruojamų darbuotojų teises – pusiausvyrą. Siekiant užtikrinti, kad taisyklės būtų taikomos vienodai, ir pasiekti realių socialinių konvergencijų, peržiūrint Direktyvą 96/71 <...>, pirmenybė turėtų būti teikiama [2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos] direktyvos 2014/67/ES [dėl Direktyvos 96/71 vykdymo užtikrinimo ir kuria iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 1024/2012 dėl administracinio bendradarbiavimo per Vidaus rinkos informacinę sistemą (IMI reglamentas) (OL L 159, 2014, p. 11)] įgyvendinimui ir vykdymo užtikrinimui;

<...>

(6) vienodą sąlygą taikymo principas ir bet kokios diskriminacijos dėl pilietybės uždraudimas Sąjungos teisėje buvo tvirtinti dar [S]teigiamosiomis sutartimis. Antrinės teisės aktais įgyvendintas vienodo darbo užmokesčio principas galioja ne tik vyrų ir moterų atžvilgiu, bet ir pagal terminuotas darbo sutartis dirbančių darbuotojų bei panašų darbų dirbančių nuolatinių darbuotojų, ne visų bei visų darbo dienų dirbančių darbuotojų ir laikinųjų darbuotojų bei panašų darbų dirbančių žmonų laikinojo darbo naudotojų darbuotojų atžvilgiu. Tie principai apima visų priemonių, kuriomis tiesiogiai ar netiesiogiai diskriminuojama dėl pilietybės, uždraudimą. Taikant tuos principus, kartu turi būti atsižvelgiama į atitinkamą Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką

<...>

(9) komandiravimas pagal savo pobūdį yra laikinas. Komandiruoti darbuotojai paprastai grąžta į valstybę narę, iš kurios jie buvo komandiruoti, kai užbaigiamas darbas, kurį atlikti jie buvo komandiruoti. Vis dėlto, atsižvelgiant į tai, kad kai kurios komandiruotės yra ilgalaikės, ir pripažįstant priimančiosios valstybės narės darbo rinkos ir tokiems ilgiems laikotarpiais komandiruotų darbuotojų sąsają, ilgesnį nei 12 mėnesių komandiruotį atveju priimančiosios valstybės narės turėtų užtikrinti, kad į ją teritoriją darbuotojus komandiruojančios žmonų garantuotų tiems darbuotojams papildomas darbo sąlygas, kurios būtų privalomai taikomos [kurios privalomai taikomos] darbuotojams valstybėje narėje, kurioje atliekamas darbas. Gavus motyvuotą paslaugų teikėjo pranešimą, tas laikotarpis turėtų būti pratęstas;

(10) būtina užtikrinti didesnį darbuotojų apsaugą siekiant garantuoti laisvą teikti paslaugas teisingomis sąlygomis tiek trumpuoju, tiek ilguoju laikotarpiu, visų pirma užkertant kelią Sutartimis garantuotų teisių pažeidimui. Tačiau tokių darbuotojų apsaugą užtikrinančiomis taisyklėmis negali būti daromas poveikis į kitos valstybės narės teritoriją darbuotojus komandiruojančių žmonių teisei naudotis laisve teikti paslaugas taip pat ir tais atvejais, kai komandiruotės trukmė viršija 12 mėnesių, arba, kai taikytina, – 18 mėnesių. Todėl bet kokia nuostata, taikytina komandiruotiems darbuotojams, kai komandiruotės trukmė viršija 12 mėnesių arba, kai taikytina, – 18 mėnesių, turi būti suderinama su ta laisve. Pagal nusistovėjusį teismų praktiką laisvąs teikti paslaugas apribojimais yra leistini tik jei tie apribojimai yra pateisinami dėl svarbių viešojo intereso priežasčių ir jei jie yra proporcingi ir būtini;

(11) kai komandiruotės trukmė viršija 12 mėnesių, arba, kai taikytina, – 18 mėnesių, papildomos darbo sąlygos, kurias turi garantuoti darbuotojus į kitos valstybės narės teritoriją komandiruojančios žmonųs, turėtų būti taikomos ir darbuotojams, kurie yra komandiruojami kitiems komandiruotiems darbuotojams, atliekantiems tą pačią užduotį toje pačioje vietoje, pakeisti, siekiant užtikrinti, kad tokiais pakeitimais nebūtų naudojamasi norint apeiti taisykles, kurios priešingu atveju būtų taikytinos.“

11 Šio direktyvos 16–19 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„(16) iš tiesų integruotoje ir konkurencingoje vidaus rinkoje žmonųs konkuruoja remdamosi tokiais veiksniais, kaip antai našumas, veiksmingumas ir darbuotojų išsilavinimo ir įgūdžių lygis, taip pat į prekės ir paslaugų kokybę ir į novatoriškumo lygį;

(17) darbo užmokesčio taisyklės nustato pačios valstybės narės vadovaudamosi nacionaline teise ir (arba) praktika. Darbo užmokesčio nustatymas yra tik valstybių narių ir socialinių partnerių reikalas. Ypatingas dėmesys turėtų būti kreipiamas į tai, kad nebūtų pažeistos nacionalinės darbo užmokesčio nustatymo sistemos ar atitinkamų šalių laisvės;

(18) lyginant komandiruotam darbuotojui mokamą darbo užmokestį ir pagal priimančios valstybės narės nacionalinius įstatymus ir (arba) praktiką priklausantį darbo užmokestį, turėtų būti atsižvelgiama į bendrą darbo užmokesčio sumą. Turėtų būti lyginama bendra darbo užmokesčio sudedamųjų dalių suma, o ne atskiros darbo užmokesčio sudedamosios dalys, kurios tapo privalomos, kaip numatyta šioje direktyvoje. Tačiau siekiant užtikrinti skaidrumą ir padėti kompetentingoms institucijoms ir įstaigoms atlikti patikrinimus ir vykdyti kontrolę, būtina, kad darbo užmokesčio sudedamąsias dalis būtų galima nustatyti pakankamai išsamiai pagal valstybės narės, iš kurios darbuotojas buvo komandiruotas, nacionalinę teisę ir (arba) praktiką. Su komandiruote faktiškai susiję komandiruotpinigiaai, išskyrus atvejus, kai jie yra susiję su komandiruotų išlaidomis, pavyzdžiui, kelionės, maitinimo ir apgyvendinimo išlaidomis, turėtų būti laikomi darbo užmokesčio dalimi ir į tokius komandiruotpinigius turėtų būti atsižvelgiama siekiant palyginti bendrą darbo užmokesčio sumą;

(19) su komandiruote susiję komandiruotpinigiaai dažnai skiriami siekiant kelių tikslų. Tiek, kiek į tikslas yra kompensuoti išlaidas, susijusias su komandiruote, kaip antai kelionės, maitinimo ir apgyvendinimo išlaidas, jie neturėtų būti laikomi darbo užmokesčio dalimi. Tokios išlaidų kompensavimo taisyklės turi nustatyti pačios valstybės narės, vadovaudamosi savo nacionaline teise ir (arba) praktika. Darbdavys turėtų kompensuoti komandiruotiems darbuotojams tokias išlaidas vadovaudamasis darbo santykiams taikytina nacionaline teise ir (arba) praktika.“

12 Šios direktyvos 24 konstatuojamojo dalyje nurodyta:

„[Š]ia direktyva nustatoma subalansuota sistema laisvės teikti paslaugas ir komandiruotų darbuotojų apsaugos atžvilgiu, kuri yra nediskriminuojamojo pobūdžio, skaidri ir proporcinga ir kuria tuo pačiu metu atsižvelgiama į nacionalinių darbo santykių ypatybes. Šia direktyva netrukdoma taikyti palankesnes darbo sutarties sąlygas komandiruotiems darbuotojams.“

13 Ginčijamos direktyvos 1 straipsnio 1 dalies b punktu Direktyvos 96/71 1 straipsnio 1 terptos –1 ir –1a dalys:

„–1. [Direktyva 96/71] užtikrinama komandiruotų darbuotojų apsauga į komandiruotų metu laisvės teikti paslaugas atžvilgiu, nustatant privalomas nuostatas dėl darbo sąlygų ir darbuotojų sveikatos apsaugos ir saugos, kuri turi būti laikomasi.

–1a. [Direktyva 96/71] nedaromas poveikis naudojimuisi valstybių narių ir Sąjungos lygmeniu pripažintomis pagrindinėmis teisėmis, įskaitant teisę ar laisvę streikuoti arba imtis kitų veiksmų, numatytų konkrečiose valstybių narių darbo santykių sistemose, laikantis nacionalinės teisės ir (arba) praktikos. Jei taip pat nedaromas poveikis teisei derintis dėl kolektyvinių susitarimų, juos sudaryti ir užtikrinti jų vykdymą ar imtis kolektyvinių veiksmų pagal nacionalinę teisę ir (arba) praktiką.“

14 Ginčijamos direktyvos 1 straipsnio 2 dalies a punktu pakeistas Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos c punktas, į šį pastraipą įterpti h ir i punktai, o į šio straipsnio 3 straipsnio 1 dalį įterpta trečia pastraipa:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad nepriklausomai nuo to, kuri teisė yra taikoma darbo santykiams, 1 straipsnio 1 dalyje nurodytos zonos į teritoriją komandiruotiems darbuotojams,

remiantis vienodą sąlygų taikymo principu, garantuotą darbo sutarties sąlygas, apimančias toliau nurodytus dalykus, kurie valstybėje narėje, kurioje darbas atliekamas, yra nustatyti:

- įstatymais ir kitais teisės aktais ir (arba)
- kolektyvinėmis sutartimis ar arbitražo sprendimais, kurie buvo paskelbti visuotinai taikytinai arba yra kitais atžvilgiais taikomi pagal 8 dalį:

<...>

c) darbo užmokestis, įskaitant viršvalandžių apmokėjimo normas; šis punktas netaikomas papildomą profesinių pensijų sistemoms;

<...>

h) darbuotojų apgyvendinimo, kai jie darbuotojams, dirbantiems kitoje nei jų įprasta darbo vieta, užtikrina darbdavys, sąlygos; |

i) komandiruojamieji ar išlaidų kompensavimas, siekiant padengti toli nuo namų dėl profesinių priežasčių esančių darbuotojų kelionų, maitinimo ir apgyvendinimo išlaidas.

<...>

[Direktyvoje 96/71] darbo užmokesčio sąvoka apibrėžiama pagal valstybės narės, į kurios teritoriją darbuotojas komandiruojamas, nacionalinę teisę ir (arba) praktiką ir apima visas darbo užmokesčio sudedamąsias dalis, kurios yra privalomos pagal nacionalinius įstatymus ir kitus teisės aktus arba kolektyvinės sutartys ar arbitražo sprendimus, kurie toje valstybėje narėje buvo paskelbti visuotinai taikytinai arba yra kitais atžvilgiais taikomi pagal 8 dalį.“

15 Ginčijamos direktyvos 1 straipsnio 2 dalies b punktu Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1a dalis, joje numatyta:

„Kai faktiškai komandiruotą trukmę viršija 12 mėnesių, valstybės narės užtikrina, nepriklausomai nuo to, kuri teisė yra taikoma darbo santykiams, kad 1 straipsnio 1 dalyje nurodytos žmonės į jų teritoriją komandiruotiems darbuotojams, remiantis vienodą sąlygų taikymo principu, be šio straipsnio 1 dalyje nurodytą darbo sutarties sąlygų garantuotą visas taikytinas darbo sutarties sąlygas, kurios valstybėje narėje, kurioje yra atliekamas darbas, yra nustatytos:

- įstatymais ir kitais teisės aktais ir (arba)
- kolektyvinėmis sutartimis ar arbitražo sprendimais, kurie buvo paskelbti visuotinai taikytinai arba yra kitais atžvilgiais taikomi pagal 8 dalį.

Šios dalies pirma pastraipa netaikoma toliau nurodytiems dalykams:

- a) darbo sutarties sudarymo ir nutraukimo procedūros, formalumams ir sąlygoms, įskaitant nekonkuravimo sąlygas;
- b) papildomą profesinių pensijų sistemoms.

Kai paslaugų tiekėjas pateikia motyvuotą pranešimą, valstybės narė, kurioje teikiama paslauga, pradžioje pirmoje pastraipoje nurodytą laikotarpį iki 18 mėnesių.

Jeigu 1 straipsnio 1 dalyje nurodyta žmonė pakeičia komandiruotą darbuotojų kitu komandiruoju darbuotoju, atliekančiu tą patį darbą toje pačioje vietoje, komandiruotą trukmę šios dalies tikslais

yra bendra atitinkam? atskir? komandiruot? darbuotoj? komandiruot?s laikotarpi? trukm?.

Šios dalies ketvirtoje pastraipoje nurodyta „[t]o paties darbo toje pa?ioje vietoje“ samprata apibr?žiama atsižvelgiant ?, *inter alia*, teiktinos paslaugos pob?d?, atliktin? darb? ir darbo vietos adres? (-us).“

16 Gin?ijamos direktyvos 1 straipsnio 2 dalies c punkte numatyta, kad Direktyvos 96/71 3 straipsnio 7 dalis nuo šiol suformuluota taip:

„1–6 dalys netrukdo taikyti darbuotojams palankesni? darbo sutarties s?lyg?.

Su komandiruite susij? komandiruotpinigia? laikomi darbo užmokes?io dalimi, išskyrus atvejus, kai jie yra mokami kompensuojant komandiruot?s faktines išlaidas, kaip antai kelion?s, maitinimo ir apgyvendinimo išlaidas. Nedarant poveikio 1 dalies pirmos pastraipos i punktui, darbdavys kompensuoja komandiruotam darbuotojui tokias išlaidas laikantis nacionalin?s teis?s ir (arba) praktikos, taikom? darbo santykiams.

Jeigu pagal darbo santykiams taikytinas darbo s?lygas nenustatyta, ar su komandiruite susijusi? komandiruotpinigi? dalys mokamos kaip faktini? išlaid? kompensavimas, ir tuo atveju, kai taip yra, kurios tai yra dalys, arba kurios yra darbo užmokes?io dalimi, tuomet laikoma, kad visi komandiruotpinigia? mokami kaip išlaid?, susijusi? su komandiruite, kompensavimas.“

17 Gin?ijamos direktyvos 3 straipsnio 3 dalyje nustatyta:

„Ši direktyva keli? transporto sektoriui taikoma nuo teis?k?ros proced?ra priimamo akto, kuriuo iš dalies kei?iamos [2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos [direktyvos 2006/22/EB [d?l b?tinausi? s?lyg? Tarybos reglamentams (EEB) Nr. 3820/85 ir (EEB) Nr. 3821/85 d?l su keli? transporto veikla susijusi? socialini? teis?s akt? ?gyvendinti ir panaikinant? Direktyv? 88/599/EEB (OL L 102, 2006, p. 35] nuostatos d?l vykdymo užtikrinimo reikalavim? ir nustatomos konkre?ios su Direktyva 96/71 <...> ir Direktyva 2014/67 <...> susijusios keli? transporto vairuotoj? komandiravimo taisykl?s, taikymo pradžios dienos.

C. Teis?s aktai, reglamentuojantys sutartin?ms prievol?ms taikytin? teis?

18 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 593/2008 d?l sutartin?ms prievol?ms taikytinos teis?s („Roma I“) (OL L 177, 2008, p. 6, toliau – reglamentas „Roma I“) 40 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„Reik?t? vengti situacij?, kai kolizin?s teis?s normos išsklaidomos keliuose dokumentuose ir skiriasi. Ta?iau šis reglamentas nepanaikina galimyb?s su sutartin?mis prievol?mis susijusias teis?s kolizijos taisykles ?traukti ? Bendrijos teis?s nuostatas, susijusias su konkre?iais dalykais.

Šis reglamentas netur?t? daryti ?takos kit? teis?s akt?, nustatan?i? taisykles, skirtas prisid?ti prie tinkamo vidaus rinkos veikimo, taikymui, jei jie negali b?ti taikomi kartu su teise, nustatyta pagal šio reglamento teis?s normas. <...>“

19 Šio reglamento 8 straipsnyje „Individualios darbo sutartys“ nustatyta:

„1. Individualiai darbo sutar?iai taikoma pagal 3 straipsn? šali? pasirinkta teis?. Ta?iau toks teis?s pasirinkimas negali atimti iš darbuotojo apsaugos, kuri? jam teikia nuostatos, nuo kuri? negalima nukrypti susitarimu pagal teis?, kuri nepasirinkus teis?s b?t? taikoma šio straipsnio 2, 3 ir 4 dali? pagrindu.

2. Tiek, kiek šalys nepasirinko individualiai darbo sutar?iai taikytinos teis?s, sutar?iai taikoma

teis? valstyb?s [taikoma valstyb?s], kurioje, o jei ši s?lyga netenkinama – iš kurios, darbuotojas vykdydamas sutart? ?prastai atlieka darb?, teis?. Laikoma, kad valstyb?, kurioje ?prastai atliekamas darbas, nepasikeit?, jei darbuotojas [darbuotojas] laikinai dirba kitoje valstyb?je.

<...>“

20 Min?to reglamento 9 straipsnyje numatyta:

„1. Viršesn?s privalomos nuostatos yra nuostatos, kuri? laikym?si valstyb? laiko itin svarbiu jos vieš?j? interes?, pavyzdžiui, politin?s, socialin?s ar ekonomin?s sandaros, apsaugai tiek, kad jos taikomos visais atvejais, kuriuos jos apima, neatsižvelgiant ? pagal š? reglament? sutar?iai taikytin? teis?.

2. Jokios šio reglamento nuostatos negali riboti gin?o nagrin?jimo vietos teis?s viršesni? privalom? nuostat? taikymo.

3. Valstyb?s, kurioje turi b?ti arba buvo vykdomos iš sutarties kylan?ios prievol?s, teis?je numatytos viršesn?s privalomos nuostatos, gali b?ti taikomos tiek, kiek pagal šias viršesnes privalomas nuostatas sutarties vykdymas yra neteis?tas. Sprendžiant, ar taikyti tas nuostatas, turi b?ti atsižvelgiama ? j? pobūd? ir tiksl? bei ? j? taikymo arba netaikymo pasekmes.“

21 To paties reglamento 23 straipsnyje „Santykis su kitomis [S?jungos] teis?s nuostatomis“ numatyta:

„Šis reglamentas, išskyrus 7 straipsn?, neturi ?takos tam, kaip taikomos [S?jungos] teis?s nuostatos, kuriomis tam tikrais klausimais nustatomos su sutartin?mis prievol?mis susijusios teis?s kolizijos taisykl?s.“

II. Šali? reikalavimai ir procesas Teisingumo Teisme

22 Lenkijos Respublika Teisingumo Teismo prašo:

– vis? pirma:

– panaikinti gin?ijamos direktyvos 1 straipsnio 2 dalies a punkt?, kuriame išd?styta Direktyvos 96/71 naujo 3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos c punkto ir naujos 3 straipsnio 1 dalies tre?ios pastraipos tekstas,

– panaikinti gin?ijamos direktyvos 1 straipsnio 2 dalies b punkt?, kuriame išd?styta Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1a dalies tekstas, ir

– panaikinti gin?ijamos direktyvos 3 straipsnio 3 dal?,

– nepatenkinus šio prašymo, panaikinti gin?ijam? direktyv? ir

– priteisti iš Parlamento ir Tarybos bylin?jimosi išlaidas.

23 Parlamentas ir Taryba prašo Teisingumo Teismo atmesti ieškin? ir priteisti iš Lenkijos Respublikos bylin?jimosi išlaidas.

24 2019 m. balandžio 2 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi Vokietijos Federacinei Respublikai, Pranc?zijos Respublikai, Nyderland? Karalystei ir Europos Komisijai leista ?stoti ? byl? palaikyti Parlamento ir Tarybos reikalavim?.

25 2019 m. balandžio 2 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi Švedijos Karalystei leista

įstoti ? byl? palaikyti Tarybos reikalavim?.

III. D?l ieškinio

26 Lenkijos Respublika pirmiausia reikalauja panaikinti kelias konkre?ias gin?ijamos direktyvos nuostatas, o nepatenkinus ši? reikalavim? – prašo panaikinti vis? ši? direktyv?.

27 Parlamentas mano, kad pagrindiniai reikalavimai nepriimtini, nes gin?ijamos nuostatos yra neatskiriamos nuo likusi? gin?ijamos direktyvos nuostat?.

A. D?l pagrindini? reikalavim? priimtinum?

28 Reikia priminti, kad S?jungos akt? panaikinti iš dalies galima, tik jei prašomas panaikinti dalis ?manoma atskirti nuo likusios akto dalies. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas ne kart? nusprend?, kad šis reikalavimas netenkinamas, jei panaikinus akt? iš dalies b?t? pakeista to akto esm? (2015 m. lapkri?io 12 d. Sprendimo *Jungtin? Karalyst? / Parlamentas ir Taryba*, C?121/14, EU:C:2015:749, 20 punktas ir 2017 m. lapkri?io 9 d. Sprendimo *SolarWorld / Taryba*, C?204/16 P, EU:C:2017:838, 36 punktas).

29 Be to, siekiant patikrinti, ar S?jungos akto dalys gali b?ti atskirtos, reikia išnagrin?ti j? svarb?, kad b?t? galima ?vertinti, ar panaikinus šias dalis b?t? pakeista šio akto prasm? ir esm? (2015 m. lapkri?io 12 d. Sprendimo *Jungtin? Karalyst? / Parlamentas ir Taryba*, C?121/14, EU:C:2015:749, 21 punktas ir 2017 m. lapkri?io 9 d. Sprendimo *SolarWorld / Taryba*, C?204/16 P, EU:C:2017:838, 36 punktas).

30 Šiuo klausimu pakanka nurodyti, kad klausimas, ar d?l S?jungos akto dalinio panaikinimo pakist? jo esm?, yra objektyvus, o ne subjektyvus kriterijus, susij?s su gin?ijam? akt? pri?musios institucijos politine valia (2006 m. kovo 30 d. Sprendimo *Ispanija / Taryba*, C?36/04, EU:C:2006:209, 14 punktas ir 2012 m. kovo 29 d. Sprendimo *Komisija / Estija*, C?505/09 P, EU:C:2012:179, 121 punktas).

31 Tiek gin?ijamos direktyvos 1 straipsnio 2 dalies a punktu, tiek 1 straipsnio 2 dalies b punktu Direktyva 96/71 iš dalies pakei?iama, pirma, šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos c punkte vietoj s?vokos „minimali užmokes?io norma“ ?vedant s?vok? „darbo užmokestis“ ir, antra, ? ši? direktyv? ?terpiant 3 straipsnio 1a dal?, kurioje numatyta speciali komandiravimo tvarka, kai paprastai komandiruojama ilgesniam nei dvylikos m?nesi? laikotarpiui.

32 Abi naujos normos, ?tvirtintos šiose gin?ijamos direktyvos nuostatose, lemia svarbius komandiruojamiems darbuotojams taikomos tvarkos, kuri buvo ?tvirtinta Direktyvoje 96/71, pakeitimus. Tai pagrindiniai šios tvarkos pakeitimai, d?l kuri? pakei?iama anks?iau nustatyta interes? pusiausvyra.

33 Taigi panaikinus pirma nurodytas gin?ijamos direktyvos nuostatas, b?t? pakenkta jos esmei, nes šios nuostatos gali b?ti laikomos sudaran?iomis naujos S?jungos teis?s akt? leid?jo nustatytos komandiravimo tvarkos branduol? (pagal analogij? žr. 2006 m. kovo 30 d. Sprendimo *Ispanija / Taryba*, C?36/04, EU:C:2006:209, 16 punkt?).

34 Vadinasi, pagrindiniai reikalavimai, kuriais siekiama, kad b?t? panaikintas gin?ijamos direktyvos 1 straipsnio 2 dalies a punktas ir 1 straipsnio 2 dalies b punktas, yra nepriimtini, nes šios nuostatos yra neatskiriamos nuo kit? šios direktyvos nuostat?.

35 Vis d?lto, kadangi gin?ijamos direktyvos 3 straipsnio 3 dalyje, kuri taip pat minima pagrindiniuose reikalavimuose, tik numatyta, kad ji bus taikoma transporto sektoriui nuo to momento, kai bus paskelbtas specialus teis?k?ros proced?ra priimamas aktas, šios nuostatos

panaikinimas nepakenkt? šios direktyvos esmei.

36 Kadangi tre?iasis ieškinio pagrindas, kuris konkre?iai susij?s su min?ta nuostata, yra bendras pagrindiniams ir papildomai pateiktiems reikalavimams, ? j? bus atsakyta nagrin?jant tuos reikalavimus.

B. D?l papildom? reikalavim?

37 Gr?sdoma šiuos savo reikalavimus Lenkijos Respublika nurodo tris pagrindus atitinkamai d?l to, kad gin?ijamos direktyvos 1 straipsnio 2 dalies a ir b punktais pažeidžiamas SESV 56 straipsnis, kad ši direktyva priimta remiantis neteisingu teisiniu pagrindu, be to, padaryta klaida, kai ? min?tos direktyvos taikymo srit? buvo ?trauktas keli? transporto sektorius.

38 Pirmiausia reikia išnagrin?ti antr?j? ieškinio pagrind?, nes jis susij?s su gin?ijamos direktyvos teisinio pagrindo pasirinkimu, taigi klausimu, kur? reikia nagrin?ti prieš pradedant nagrin?ti pagrindus, kuriais kritikuojamas direktyvos turinys, o tada – pirm?j? ir galiausiai tre?i?j? ieškinio pagrindus.

1. D?l ieškinio antrojo pagrindo, grindžiamo neteisingai pasirinktu teisiniu pagrindu priimant gin?ijam? direktyv?

a) Šali? argumentai

39 Lenkijos Respublika gin?ija SESV 53 straipsnio 1 dalies ir 62 straipsnio pasirinkim? kaip gin?ijamos direktyvos teisinio pagrindo, motyvuodama tuo, kad pastarojoje direktyvoje, priešingai nei Direktyvoje 96/71, ?tvirtinami darbuotojus komandiruojan?i? ?moni? laisv?s teikti paslaugas apribojimai.

40 Šiuo klausimu ji tvirtina, kad pagrindinis gin?ijamos direktyvos tikslas yra apsaugoti komandiruotus darbuotojus, tod?l ji tur?jo b?ti grindžiama SESV nuostatomis, taikytinomis socialin?s politikos srityje.

41 Be to, ji teigia, kad gin?ijamos direktyvos 1 straipsnio 2 dalies a ir b punktais nesiekama palengvinti savarankiškos profesin?s veiklos vykdymo; atvirkš?iai, šios nuostatos šiai veiklai yra nepalankios. S?vok? „minimali užmokes?io norma“ pakeitus s?voka „darbo užmokestis“ ir ?tvirtinus nauj? ilgesniam nei dvylikos m?nesi? laikotarpiui komandiruotiems darbuotojams taikom? tvark?, atsiranda nepateisinam? ir neproporcing? laisv?s teikti paslaugas apribojim?. D?l šios priežasties prieštaranga remtis teisiniu pagrindu, taikomu šios laisv?s derinimo srityje.

42 Parlamentas ir Taryba, palaikomi Vokietijos Federacin?s Respublikos, Pranc?zijos Respublikos, Nyderland? Karalyst?s, Švedijos Karalyst?s ir Komisijos, nesutinka su Lenkijos Respublikos argumentais.

b) Teisingumo Teismo vertinimas

43 Iš pradži? reikia, pirma, priminti, kad S?jungos akto teisinio pagrindo pasirinkimas turi b?ti grindžiamas objektyviais kriterijais, kuriems gali b?ti taikoma teismin? kontrol?, kaip antai šio akto tikslu ir turiniu. Jeigu išnagrin?jus atitinkam? teis?s akt? matyti, kad juo siekiama dviej? tiksl? arba jis turi dvi sudedam?sias dalis, ir jei viena iš j? yra laikytina pagrindine ar dominuojan?ia, o kita tik papildoma, teis?s aktas turi b?ti grindžiamas tik vienu teisiniu pagrindu – tuo, kurio reikalauja pagrindinis tikslas ar pagrindin? ar dominuojanti sudedamoji dalis (2019 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *?ekijos Respublika / Parlamentas ir Taryba*, C?482/17, EU:C:2019:1035, 31 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

44 Be to, reikia pažymėti, kad, siekiant nustatyti tinkamą teisinį pagrindą, gali būti atsižvelgiama į teisinį kontekstą, kuriam esant priimtas naujas teisės aktas, visų pirma dėl to, kad toks kontekstas gali padėti paaiškinti to teisės akto tikslą (2019 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *ekijos Respublika / Parlamentas ir Taryba*, C-482/17, EU:C:2019:1035, 32 punktas).

45 Taigi, kiek tai susiję su teisės aktu, kuriuo, kaip ir ginčijamos direktyvos atveju, keičiamos esamos teisės normos, siekiant nustatyti jų priėmimo teisinį pagrindą, taip pat svarbu atsižvelgti į juo keičiamas esamas teisės normas, būtent į jų tikslą ir turinį (2019 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *ekijos Respublika / Parlamentas ir Taryba*, C-482/17, EU:C:2019:1035, 42 punktas).

46 Be to, kai teisėkšros procedūra priimtu aktu jau buvo koordinuoti valstybių narių teisės aktai tam tikroje srityje, kurioje Sąjungos kompetencijai priklauso imtis veiksmų, iš Sąjungos teisės aktų leidėjo negali būti atimta galimybė pritaikyti šį aktą prie pasikeitusių aplinkybių ar naujos informacijos, atsižvelgiant į jam tenkančią pareigą užtikrinti SESV pripažintą bendrąjį interesą apsaugą ir atsižvelgti į šios Sutarties 9 straipsnyje įtvirtintus Sąjungos bendrus tikslus, tarp jų reikalavimus, susijusius su didelio užimtumo skatinimu ir tinkamos socialinės apsaugos užtikrinimu (šiuo klausimu žr. 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *AGET Iraklis*, C-201/15, EU:C:2016:972, 78 punktą).

47 Iš tikrųjų, esant tokiai situacijai, Sąjungos teisės aktų leidėjas gali tinkamai vykdyti jam tenkančią pareigą užtikrinti šią Sąjungos bendrąjį interesą ir bendrą tikslą apsaugą, tik jeigu jam leidžiama pritaikyti atitinkamus Sąjungos teisės aktus prie tokių pasikeitusių aplinkybių ar naujos informacijos (šiuo klausimu žr. 2019 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *ekijos Respublika / Parlamentas ir Taryba*, C-482/17, EU:C:2019:1035, 39 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

48 Antra, svarbu pažymėti, kad, kai Sutartyse numatyta speciali nuostata, kuri gali būti teisinis nagrinėjamo teisės akto pagrindas, jis turi būti priimamas remiantis šia nuostata (2015 m. vasario 12 d. Sprendimo *Parlamentas / Taryba*, C-48/14, EU:C:2015:91, 36 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

49 Trečia, iš kartu aiškinantinį SESV 53 straipsnio 1 dalies ir 62 straipsnio matyti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas turi kompetenciją priimti direktyvas, kuriomis siekiama koordinuoti valstybių narių statymų ir kitų teisės aktų nuostatas dėl galimybių verstis paslaugų teikimo veikla ir jos vykdymo, kad būtų sudarytos palankios sąlygos pradėti šią veiklą ir ją vykdyti.

50 Taigi šiomis nuostatomis Sąjungos teisės aktų leidėjui suteikiami galiojimai koordinuoti nacionalinės teisės aktus, kurie dėl jų skirtumų gali sudaryti laisvės teikti paslaugas tarp valstybių narių kliūtį.

51 Vis dėlto tuo remiantis negalima daryti išvados, kad koordinuodamas tokius teisės aktus Sąjungos teisės aktų leidėjas neturi kartu užtikrinti, kad būtų paisoma visų valstybių narių siekiamo bendrojo intereso ir SESV 9 straipsnyje įtvirtintą tikslą, kuriuos Sąjunga turi atsižvelgti, apibrėždama ir gyvendindama savo visų rūšių politiką ir veiksmus, tarp jų – ir šio sprendimo 41 punkte primintus reikalavimus.

52 Vadinasi, jeigu vykdomos rūšimosi SESV 53 straipsnio 1 dalimi, siejama su SESV 62 straipsniu, kaip teisiniu pagrindu, sąlygos, Sąjungos teisės aktų leidėjui negalima trukdyti remtis šiuo teisiniu pagrindu dėl to, kad jis taip pat atsižvelgė į tuos reikalavimus (šiuo klausimu žr. 1997 m. gegužės 13 d. Sprendimo *Vokietija / Parlamentas ir Taryba*, C-233/94, EU:C:1997:231, 17 punktą ir 2016 m. gegužės 4 d. Sprendimo *Philip Morris Brands ir kt.*, C-547/14, EU:C:2016:325, 60 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

53 Tuo remiantis darytina išvada, kad koordinavimo priemoni?, kurias S?jungos teis?s akto leid?jas pri?m? remdamasis SESV 53 straipsnio 1 dalimi, siejama su SESV 62 straipsniu, tikslas turi b?ti ne tik sudaryti palankesnes s?lygas naudojimuisi laisve teikti paslaugas, bet ir prireikus apsaugoti kitus pagrindinius interesus, kuriems ši laisv? gali tur?ti ?takos (šiuo klausimu žr. 2016 m. geguž?s 4 d. Sprendimo *Philip Morris Brands ir kt.*, C?547/14, EU:C:2016:325, 60 punkt? ir jame nurodyt? jurisprudencij?).

54 Nagrin?jamu atveju reikia priminti, kad gin?ijama direktyva iš dalies pakei?iamos tam tikros Direktyvos 96/71 nuostatos ir ? j? ?terpiamos naujos, tod?l pastaroji direktyva yra gin?ijamos direktyvos teisinio konteksto dalis, kaip tai konkre?iai patvirtina šios direktyvos 1 ir 4 konstatuojamosios dalys, kur atitinkamai nurodoma, pirma, kad, S?junga toliau stiprina esminius vidaus rinkos principus, kaip antai laisvo darbuotoj? jud?jimo, ?sisteigimo laisv?s ir laisv?s teikti paslaugas, kuriais siekiama vienod? verslinink? veiklos s?lyg? ir darbuotoj? teisi? apsaugos, ir, antra, kad pra?jus daugiau nei dvidešim?iai met? po Direktyvos 96/71 pri?mimo tapo b?tina ?vertinti, ar ja teb?ra užtikrinama dviej? poreiki?, t. y. poreikio skatinti paslaug? teikimo laisv? ir užtikrinti vienodas konkurencijos s?lygas ir poreikio apsaugoti komandiruot? darbuotoj? teises, pusiausvyra.

55 Pirma, kalbant apie gin?ijamos direktyvos tiksl?, reikia pažym?ti, kad ja, vertinant su direktyva, kuri? ji iš dalies pakei?ia, siekiama užtikrinti dviej? interes? pusiausvyr?, t. y. viena vertus, vis? valstybi? nari? ?moni? galimyb? teikti paslaugas vidaus rinkoje komandiruojant darbuotojus iš ?sisteigimo valstyb?s nar?s ? valstyb? nar?, kur jos teikia savo paslaugas, ir, kita vertus, apsaugoti komandiruot? darbuotoj? teises.

56 Šiuo tikslu priimdamas gin?ijam? direktyv? S?jungos teis?s akt? leid?jas siek? užtikrinti laisv? teikti paslaugas teisingomis s?lygomis, t. y. priimdamas teis?s normas, užtikrinan?ias konkurencij?, kuri toje pa?ioje valstyb?je nar?je neb?t? grindžiama iš esm?s skirting? darbo sutarties s?lyg? taikymu, atsižvelgiant ? tai, ar darbdavys ?sisteig?s toje valstyb?je nar?je, ir kartu – kuo didesn? komandiruot? darbuotoj? apsaug?, nes ši apsauga, be kita ko, kaip tai patvirtina šios direktyvos 10 konstatuojamoji dalis, yra b?das „garantuoti laisv? teikti paslaugas teisingomis s?lygomis“.

57 Taigi šia direktyva siekiama užtikrinti, kad komandiruot? darbuotoj? darbo s?lygos b?t? kuo labiau panašios ? t? darbuotoj?, kurie dirba priiman?iojoje valstyb?je nar?je ?sisteigusiose ?mon?se, darbo s?lygas ir atitinkamai didesn? komandiruot? darbuotoj? apsaug? šioje valstyb?je nar?je.

58 Antra, kalbant apie gin?ijamos direktyvos turin?, reikia pažym?ti, kad ja, b?tent Lenkijos Respublikos kritikuojamomis nuostatomis, siekiama labiau atsižvelgti ? komandiruot? darbuotoj? apsaug?, kad ir toliau b?t? užtikrintas laisv?s teikti paslaugas priiman?iojoje valstyb?je nar?je ?gyvendinimas teisingomis s?lygomis.

59 Vadovaujantis šia logika, pirma, šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalimi iš dalies pakei?iama Direktyvos 96/71 1 straipsnio 1 dalis, ?terpiant, pirma, –1 dal?, skirt? pad?ti ?gyvendinti jos tiksl? užtikrinti komandiruot? darbuotoj? apsaug? per j? komandiruot?, ir, antra, ?terpiant –1a dal?, kurioje patikslinama, kad Direktyva 96/71 nedaro poveikio naudojimuisi valstybi? nari? ir S?jungos lygmeniu pripažintomis pagrindin?mis teis?mis.

60 Antra, gin?ijamos direktyvos 1 straipsnio 2 dalies a punkte padaromi Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalies pakeitimai, nurodant vienod? poži?r?, kuriuo turi b?ti pagr?stos komandiruotiems darbuotojams užtikrintinos darbo s?lygos. Tame punkte išple?iamas dalyk?, kuriems taikoma ši užtikrinimo garantija, s?rašas, prie j? priskiriant, pirma, darbuotoj?

apgyvendinimo, kai j? darbuotojams, dirbantiems kitoje nei j? ?prasta darbo vieta, užtikrina darbdavys, s?lygas, ir, antra, komandiruotpinigius ir išlaid? kompensavim?, siekiant padengti toli nuo nam? d?l profesini? priežas?i? esan?i? darbuotoj? kelion?s, maitinimo ir apgyvendinimo išlaidas. Be to, Direktyvos 96/71, iš dalies pakeistos gin?ijama direktyva (toliau – pakeista Direktyva 96/71) 3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos c punkte s?voka „darbo užmokestis“ pakei?ia s?vok? „minimali užmokes?io norma“.

61 Tre?ia, gin?ijamoje direktyvoje numatytas laipsniškumas taikant priiman?iosios valstyb?s nar?s darbo s?lygas: ?terpus ? Direktyv? 96/71 3 straipsnio 1a dal?, reikalaujama taikyti beveik visas šias s?lygas, kai faktin? komandiruot?s trukm? paprastai viršija dvylika m?nesi?.

62 Iš to, kas išd?styta matyti, priešingai, nei teigia Lenkijos Respublika, kad gin?ijama direktyva pagerina naudojim?si laisve teikti paslaugas teisingomis s?lygomis, o tai yra pagrindinis tikslas, kurio ja siekiama, nes ja užtikrinama, kad komandiruot? darbuotoj? darbo s?lygos bus kiek galima panašesn?s ? darbuotoj?, dirban?i? priiman?iojoje valstyb?je nar?je ?steigtose ?mon?se, darbo s?lygas, šioms komandiruotiems darbuotojams šioje valstyb?je nar?je taikant s?lygas, kurios labiau užtikrina j? apsaug?, nei numatytosios Direktyvoje 96/71.

63 Tre?ia, nors Direktyva 96/71 siekiama, kaip nurodyta jos 1 konstatuojamojoje dalyje, panaikinti valstyb?se nar?se laisvo asmen? ir paslaug? jud?jimo kli?tis, jos 5 konstatuojamoje pažym?ta, kad siekiant skatinant bet koki? tarpvalstybini? paslaug? teikim?, reikia sudaryti s?žiningos konkurencijos s?lygas ir taikyti priemones, garantuojan?ias, kad bus paisoma darbuotoj? teisi?.

64 B?tent siekiant ši? tiksl? šios direktyvos 13 ir 14 konstatuojamosiose dalyse skelbiama, kad b?tina koordinuoti valstybi? nari? ?statymus, siekiant nustatyti „pagrindines“ minimali? apsaug? užtikrinan?ias privalomas teis?s normas, kuri? priiman?iojoje valstyb?je turi paisyti darbdaviai, komandiruojantys ? j? darbuotojus.

65 Tuo remiantis darytina išvada, kad nuo pat Direktyvos 96/71 pri?mimo, siekiant pagerinti naudojim?si laisve teikti tarpvalstybines paslaugas, jau buvo atsižvelgta ? b?tinyb? užtikrinti konkurencij?, kuri neb?t? grindžiama iš esm?s skirting? darbo sutarties s?lyg? taikymu toje pa?ioje valstyb?je nar?je, atsižvelgiant ? tai, ar darbdavys joje ?sisteig?s, ir atitinkamai ? komandiruot? darbuotoj? apsaug?. Konkre?iai šios direktyvos 3 straipsnyje buvo nurodytos priiman?iojoje valstyb?je nar?je taikomos darbo sutarties s?lygos, kurias šios valstyb?s nar?s teritorijoje tur?jo užtikrinti darbdaviai j? komandiruotiems darbuotojams.

66 Be to, reikia priminti, kad, kaip nurodyta šio sprendimo 46 ir 47 punktuose, iš S?jungos teis?s akt? leid?jo, kuris naudodamasis teis?k?ros proced?ra priima teis?s akt?, netur?t? b?ti atimama galimyb? pritaikyti š? akt? prie bet koki? pasikeitusi? aplinkybi? ar bet kokios naujos informacijos, atsižvelgiant ? jam tenkan?i? užduot? užtikrinti SESV pripažint? bendr?j? interes? apsaug?.

67 Atsižvelgiant ? platesn? gin?ijamos direktyvos pri?mimo teisin? kontekst?, reikia pažym?ti, kad vidaus rinkoje ?vyko dideli? poky?i? nuo Direktyvos 96/71 ?sigaliojimo, tarp j? svarbiausi – 2004, 2007 ir 2013 m. ?vykusi S?jungos pl?tra, kuri l?m? tai, kad nuo šiol šioje rinkoje dalyvauja valstybi? nari?, kuriose apskritai taikytos darbo s?lygos skyr?si nuo taikom? kitose valstyb?se nar?se, ?mon?s.

68 Be to, kaip pažym?jo Parlamentas, Komisija savo 2016 m. kovo 8 d. darbo dokumente SWD (2016) 52 *final* „Poveikio vertinimas, pridedamas prie pasi?lymo d?l Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies kei?iama Direktyva 96/71“ (toliau – poveikio vertinimas), konstatavo, kad Direktyva 96/71 l?m? priiman?iojoje valstyb?je nar?je ?sisteigusi? ?moni? ir ? t?

valstyb? darbuotojus komandiruojan?i? ?moni? nevienodas konkurencijos s?lygas, taip pat darbo rinkos segmentacij? d?l strukt?riškai skirting? atitinkamiems darbuotojams taikom? darbo užmokest? reglamentuojan?i? norm?.

69 Taigi, atsižvelgiant ? Direktyva 96/71 siekt? tiksl?, t. y. užtikrinti laisv? teikti tarpvalstybines paslaugas vidaus rinkoje s?žiningos konkurencijos s?lygomis ir darbuotoj? teisi? paisym?, S?jungos teis?s akt? leid?jas gal?jo, atsižvelgdamas ? pasikeitusias aplinkybes ir nauj? informacij?, nurodytus šio sprendimo 67 ir 68 straipsniuose, priimdamas gin?ijam? direktyv? remtis tuo pa?iu teis?s pagrindu kaip ir priimant Direktyv? 96/71. Iš tikr?j?, kad geriau pasiekt? š? tiksl? pasikeitus aplinkyb?ms, teis?s akt? leid?jas gal?jo manyti, kad buvo b?tina pritaikyti pusiausvyr?, kuria pagr?sta Direktyva 96/71, sustiprinant komandiruojam? ? priiman?i?j? valstyb? nar? darbuotoj? teisi? apsaug? taip, kad ?mon?s, komandiruojan?ios ? t? valstyb? nar? darbuotojus, ir joje ?sisteigusios ?mon?s gal?t? konkuruoti vienesn?mis s?lygomis.

70 Tokiomis aplinkyb?mis Lenkijos Respublikos argumentai, kad socialin?s politikos srityje taikytinos SESV nuostatos yra tinkamas gin?ijamos direktyvos teisinis pagrindas, gali b?ti tik atmesti.

71 Vadinasi, antr?j? ieškinio pagrind? reikia atmesti.

2. D?l ieškinio pirmojo pagrindo, grindžiamo tuo, kad gin?ijamos direktyvos 1 straipsnio 2 dalies a ir b punktais pažeistas SESV 56 straipsnis

a) Šali? argumentai

72 Pirmajame ieškinio pagrinde Lenkijos Respublika teigia, kad gin?ijama direktyva sukuria laisv?s teikti paslaugas apribojimus, prieštaraujan?ius SESV 56 straipsniui, nes ja Direktyvoje 96/71 ?tvirtinama valstybi? nari? pareiga komandiruotiems darbuotojams užtikrinti, pirma, darbo užmokest?, atitinkant? priiman?iosios valstyb?s nar?s teis?s aktus ar praktik?, ir, antra, visas šiuos teis?s aktus ir praktik? atitinkan?ias darbo s?lygas, jeigu iš esm?s faktinis darbuotojo komandiravimo laikotarpis yra ilgesnis nei dvylika m?nesi?.

73 Ieškinio pirmojo pagrindo pirmoje dalyje Lenkijos Respublika teigia, pirma, jog tai, kad iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos c punkte vietoj s?vokos „minimali užmokes?io norma“ pasirinkta s?voka „darbo užmokestis“, yra diskriminacinis laisv?s teikti paslaugas ribojimas, nes paslaug? teik?jui, ?darbinan?iam komandiruotus darbuotojus, d?l to kyla papildoma ekonomin? ir administracin? našta.

74 Ji pažymi, kad d?l tokio pasirinkimo šia iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 nuostata panaikinamas kitose valstyb?se nar?se ?sisteigusi? paslaug? teik?j? konkurencinis pranašumas, kur? lemia mažesn?s nei priiman?iojoje valstyb?je nar?je taikomos darbo užmokes?io normos.

75 Antra, Lenkijos Respublika mano, kad, pirma, SESV 56 straipsnyje užtikrinama laisv? teikti paslaugas grindžiama ne vienodo poži?rio principu, o diskriminacijos draudimu ir, antra, užsienio paslaug? teik?j? pad?tis yra skirtinga ir sud?tingesn? nei priiman?iojoje valstyb?je nar?je ?sisteigusi? paslaug? teik?j? pad?tis iš esm?s d?l to, kad jie turi laikytis savo kilm?s valstyb?s nar?s ir priiman?iosios valstyb?s nar?s taisykli?.

76 Be to, komandiruotų darbuotojų situacija skiriasi nuo priimančiosios valstybės narųs darbuotojų situacijos, atsižvelgiant į tai, kad jų gyvenimas šioje valstybėje narėje yra laikinas ir jie nesiintegruoja į šios valstybės darbo rinką, todėl savo pagrindinį interesą vietą išsaugo savo gyvenamosios vietos valstybėje. Taigi šiems darbuotojams mokamas darbo užmokestis turi leisti jiems padengti pragyvenimo šioje šalyje išlaidas.

77 Trečia, ji mano, kad ginijama direktyva padaryti pakeitimai negali būti laikomi pateisinamais privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais ar proporcingais, nes Direktyvoje 96/71 buvo atsižvelgta į darbuotojų apsaugos ir nesąžiningos konkurencijos prevencijos tikslus.

78 Atsižvelgdama į ginijamos direktyvos 16 konstatuojamąją dalį ir tam tikras poveikio vertinimo dalis, Lenkijos Respublika pažymi, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas mano, jog konkurencinis pranašumas, kurį lemia mažesnės darbo jėgos sąnaudos, nuo šiol savaime prilygsta nesąžiningai konkurencijai, nors anksčiau toks pranašumas taip nebuvo kvalifikuojamas.

79 Šiuo klausimu Lenkijos Respublika tvirtina, kad nesąžiningas konkurencinis pranašumas negali atsirasti tuo atveju, kai paslaugų teikėjas, komandiravęs darbuotojus į valstybę narį, privalo mokėti toje valstybėje narėje galiojančias taisykles atitinkantį darbo užmokestį.

80 Ieškinio pirmojo pagrindo antroje dalyje Lenkijos Respublika teigia, kad iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1a dalyje numatytas didesnis priimančioji valstybė narį ilgesniam nei dvylikos mėnesių laikotarpiui komandiruotų darbuotojų apsaugos lygį tvirtinamas laisvės teikti paslaugas apribojimas, kuris nepateisinamas ir neproporcingas.

81 Ši nuostata lemia papildomas finansines ir administracines išlaidas kitoje nei priimančioji valstybė narį steigiamam paslaugų teikėjui ir prieštarauja teisinio saugumo principui, atsižvelgiant į dviprasmybę, atsirandančią dėl to, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas neišvardijo priimančiosios valstybės narųs taisyklių, taikytinų pagal šią nuostatą.

82 Ji mano, kad vienodo požirio principas taikomas asmenims, kurie pasinaudojo judėjimo laisve, t. y. tiems, kurie nuolat dirba priimančiojoje valstybėje narėje, bet negalima to paties argumento taikyti pagal analogiją ilgesniam nei dvylikos mėnesių laikotarpiui į šią valstybę narį komandiruotiems darbuotojams, turint mintyje, kad komandiruoti darbuotojai nesiintegruoja į šios valstybės narųs darbo rinką.

83 Lenkijos Respublika teigia, kad iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1a dalimi nepaisoma reglamento „Roma I“ 9 straipsnio ir kad ši direktyva nėra *lex specialis*, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 23 straipsnį.

84 Ji mano, kad iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1a dalyje tvirtintas sprendimas yra neproporcingas, atsižvelgiant į tai, kad, pirma, Sąjungoje jau buvo suderinta nemažai darbo sąlygų, taigi darbuotojų interesai yra pakankamai apsaugoti kilmės valstybės narųs teisės aktais, ir, antra, komandiruoto darbuotojo pakeitimo tvarka, kuri atsižvelgiama apskaičiuojant dvylikos mėnesių laikotarpį, kurį viršijus taikomos beveik visos darbo sąlygos, nesusijusi su komandiruoto darbuotojo situacija.

85 Galiausiai jis pažymi, kad komandiruotų laikotarpių, kurie gali trukti daug metų, sumavimas nesusietas su kokiu nors terminu.

86 Parlamentas ir Taryba, palaikomi Vokietijos Federacinės Respublikos, Nyderlandų Karalystės, Švedijos Karalystės ir Komisijos, nesutinka su Lenkijos Respublikos argumentais, kuriais grindžiamos abi ieškinio pirmojo pagrindo dalys.

b) Teisingumo Teismo vertinimas

1) Pirminės pastabos

87 Visų pirma reikia priminti, kad Teisingumo Teismas nusprendė, jog draudimas riboti laisvą teikti paslaugas taikomas ne tik nacionaliniais, bet ir Sąjungos institucijų priimtoms priemonėms (2010 m. spalio 26 d. Sprendimo *Schmelz*, C-97/09, EU:C:2010:632, 50 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

88 Vis dėlto, kaip matyti iš šio sprendimo 53 punkto, laisvo prekių, asmenų, paslaugų ir kapitalo judėjimo srityje Sąjungos teisės aktų leidėjo priimtomis priemonėmis, nesvarbu, ar jos būtų valstybių narių statymų suderinimo, ar jų koordinavimo priemonės, siekiama ne tik palengvinti naudojimusi kuria nors iš šių laisvių, bet taip pat prireikus užtikrinti kitą Sąjungos pripažintą pagrindinį interesą, kuriuos ši laisvė gali paveikti, apsaugoti.

89 Tai taikytina, be kita ko, ir tuo atveju, kaip priimdamos koordinavimo priemones, kuriomis siekiama palengvinti naudojimusi laisve teikti paslaugas, Sąjungos teisės aktų leidėjas atsižvelgia į bendrą vairių valstybių narių interesų ir nustato šio intereso apsaugos lygį, kuris atrodo tinkamas Sąjungoje (pagal analogiją žr. 1997 m. gegužės 13 d. Sprendimo *Vokietija / Parlamentas ir Taryba*, C-233/94, EU:C:1997:231, 17 punktą).

90 Kaip nurodyta šio sprendimo 56 punkte, priimdamos ginčijamą direktyvą Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė užtikrinti laisvą teikti paslaugas teisingomis sąlygomis, t. y. galiojant teisės normoms, užtikrinančioms konkurenciją, kuri toje pačioje valstybėje narėje nebūtų grindžiama iš esmės skirtingu darbo sutarties sąlygų taikymu, atsižvelgiant į tai, ar darbdavys siseigiai toje valstybėje narėje, ir kartu – kuo didesnį komandiruočių darbuotojų apsaugą, nes ši apsauga, be kita ko, kaip tai patvirtina šios direktyvos 10 konstatuojamoji dalis, yra būtinas „garantuoti laisvą teikti paslaugas teisingomis sąlygomis“.

91 Antra, Sąjungos teismas, kuriam pateiktas ieškinys prašant panaikinti teisėkūros procedūra priimtą aktą, koordinuojant valstybių narių teisės aktus dėl darbo sąlygų, kaip antai ginčijamą direktyvą, vertindamas šio akto materialinį teisėtumą turi tik įsitikinti, kad juo nepažeidžiamos ESS ir SESV ar bendrieji Sąjungos teisės principai, taip pat, ar jų priimant nebuvo piktnaudžiaujama galiojimais.

92 Tiek vienodo požiūrio principas, tiek proporcingumo principas, kuriais remiasi Lenkijos Respublika, nurodydama šį ieškinio pagrindą, priskirtini prie to bendrojo principo.

93 Pirma, pagal suformuotą jurisprudenciją vienodo požiūrio principas reikalauja, kad panašios situacijos nebūtų vertinamos skirtingai, o skirtingos – vienodai, nebent toks vertinimas būtų objektyviai pagrįstas (2019 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *Čekijos Respublika / Parlamentas ir Taryba*, C-482/17, Rink., EU:C:2019:1035, 164 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

94 Antra, pagal proporcingumo principą reikalaujama, kad Sąjungos teisės nuostatos būtų tinkamos atitinkamais teisės aktais siekiamiems teisėtiems tikslams įgyvendinti ir neviršytų to, kas būtina jiems pasiekti (2019 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *Čekijos Respublika / Parlamentas ir Taryba*, C-482/17, Rink., EU:C:2019:1035, 76 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

95 Dėl teisminių minėtų sąlygų laikymosi kontrolės Teisingumo Teismas pripažino, kad srityse,

kuriose būtų priimti politinius, ekonominius ar socialinius sprendimus ir privaloma atlikti kompleksinius vertinimus, Sąjungos teisės aktų leidėjas naudodamasis priskirta kompetencija turi plačią diskreciją. Vadinasi, nereikia aiškintis, ar tokioje srityje priimta priemonė buvo vienintelė arba geriausia iš galimų, nes tik akivaizdžiai netinkamas tokios priemonės pobūdis kompetentingų institucijų siekiamo tikslo atžvilgiu gali turėti tokios priemonės teisėtumui (2019 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *„Ekijos Respublika / Parlamentas ir Taryba“*, C-482/17, Rink., EU:C:2019:1035, 77 punktą ir jame nurodyta jurisprudenciją).

96 Neginytina, kad Sąjungos lygmeniu teisės aktai, kuriais reglamentuojamas darbuotojų komandiravimas teikiant paslaugas, priskirtini prie tokios srities.

97 Be to, Sąjungos teisės aktų leidėjas turi plačią diskreciją, dėl naudojimosi kuria vykdoma teisminė kontrolė yra ribota, ne tik dėl priemonių, kurių reikia imtis, pobūdžio ir apimtys, bet iš dalies ir nustatant bazinius duomenis (2019 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *„Ekijos Respublika / Parlamentas ir Taryba“*, C-482/17, Rink., EU:C:2019:1035, 78 punktą ir jame nurodyta jurisprudenciją).

98 Vis dėlto net ir turėdamas plačią diskreciją Sąjungos teisės aktų leidėjas privalo savo sprendimą pagrįsti objektyviais kriterijais ir išnagrinėti, ar pasirinkta priemone siekiami tikslai gali pateisinti neigiamas ekonomines pasekmes, net jeigu jos būtų labai didelės tam tikriems šio subjektams. Iš tiesų pagal prie ESS ir SESV pridėto Protokolo (Nr. 2) dėl subsidiarumo ir proporcingumo principų taikymo 5 straipsnį pagal teisėkūros procedūrą priimamą aktą projektuose turi būti atsižvelgiama į būtinybę, bet kokių šio subjektams tenkančių naštų padaryti minimali ir proporcingi tikslui, kurį reikia pasiekti (2019 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *„Ekijos Respublika / Parlamentas ir Taryba“*, C-482/17, Rink., EU:C:2019:1035, 79 punktą ir jame nurodyta jurisprudenciją).

99 Be to, net ribota teisminė kontrolė reikalauja, kad Sąjungos institucijos, priimančios nagrinjamą aktą, galėtų Teisingumo Teisme parodyti, jog aktas buvo priimtas veiksmingai pasinaudojus diskrecija, kurių įgyvendinant būtų atsižvelgti į visus situacijai, kurių šiuo aktu siekiama reglamentuoti, svarbius duomenis ir aplinkybes. Tuo remiantis darytina išvada, kad šios institucijos bent turi galėti pateikti ir aiškiai, nedviprasmiškai išdėstyti bazinius duomenis, kuriuos turėjo būti atsižvelgta pagrindžiant ginijamas šio akto priemones ir nuo kurių priklauso jų diskrecijos įgyvendinimas (2019 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *„Ekijos Respublika / Parlamentas ir Taryba“*, C-482/17, Rink., EU:C:2019:1035, 78 punktą ir jame nurodyta jurisprudenciją).

100 Būtų atsižvelgiant į šiuos svarstymus reikia nagrinėti atskiras šio ieškinio pirmojo pagrindo dvi dalis.

2) *Dėl ieškinio pirmojo pagrindo pirmos dalies, grindžiamos diskriminacinio laisvės teikti paslaugas ribojimo buvimu*

101 Visų pirma Lenkijos Respublika mano, kad iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos c punkte sėvokos „minimali užmokesčio norma“ pakeitimas į sėvoką „darbo užmokestis“ yra diskriminacinis laisvės teikti paslaugas ribojimas tiek, kiek pagal šiuos nuostatus komandiruotus darbuotojus darbinantiems paslaugų teikėjams nustatoma papildoma ekonominė ir administracinė našta, dėl kurios panaikinamas šių paslaugų teikėjams, įsisteigusiems valstybės narėse, kur taikomi mažesni darbo užmokesčio tarifai, konkurencinis pranašumas.

102 Atsižvelgiant į patvirtintos Direktyvos 96/71 pobūdį, t. y. ši direktyva yra valstybių narių teisės aktų darbo sąlygų srityje koordinavimo priemonė, matyti, kad pagal ją paslaugų teikėjams, komandiruojančioms darbuotojus kitoms valstybės narėms nei ta, kurioje jie įsisteigę, taikomi ne tik jų kilmės valstybės narės, bet ir šiuos darbuotojus priimančios valstybės narės teisės aktai.

103 Papildoma administracinė ir ekonominė našta, kuri dėl tokio taikymo gali kilti šiems paslaugų teikėjams, išplaukia iš tikslų, kurių siekta keičiant iš dalies Direktyvą 96/71, pagal kurią, kaip valstybių narių teisės aktų darbo sąlygų srityje koordinavimo priemonė, dar prieš šios pakeitimą darbuotojus komandiruojančioms paslaugų teikėjams kartu buvo taikomi jų kilmės valstybės narės ir priimančiosios valstybės narės teisės aktai.

104 Kaip buvo pažymėta šio sprendimo 56 ir 90 punktuose, priimdamas ginčijamą direktyvą Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė užtikrinti naudojimuisi laisve teikti paslaugas teisingomis sąlygomis, t. y. galiojant teisės normoms, užtikrinančioms konkurenciją, kuri toje pačioje valstybėje narėje nebūtų grindžiama iš esmės skirtingu darbo sutarties sąlygų taikymu, atsižvelgiant į tai, ar darbdavys įsisteigęs toje valstybėje narėje, ir kartu – kuo didesnį komandiruotų darbuotojų apsaugą, nes ši apsauga, be kita ko, kaip tai patvirtina šios direktyvos 10 konstatuojamoji dalis, yra būdas „garantuoti laisvę teikti paslaugas teisingomis sąlygomis“.

105 Tuo remiantis darytina išvada, kad ginčijamos direktyvos, kuria užtikrinama didesnė komandiruotų darbuotojų apsauga, paskirtis – garantuoti, kad laisvę teikti paslaugas Sąjungos viduje būtų įgyvendinama konkurencijos sąlygomis, kurios nepriklausytų nuo pernelyg didelių darbo sąlygų, taikomų toje pačioje valstybėje narėje įvairių valstybių narių įmonėms, skirtumų.

106 Tam, kad pasiektų tokį tikslą, ginčijamoje direktyvoje šiuo aspektu keičiama veiksnio, dėl kurio skirtingose valstybėse narėse steigtos įmonės gali konkuruoti, pusiausvyra, tačiau nepanaikinamas galimas konkurencinis pranašumas, kurį turi kai kurių valstybių narių paslaugų teikėjai, nes, priešingai, nei teigia Lenkijos Respublika, šia direktyva niekaip nepanaikinama sąnaudomis grindžiama konkurencija. Iš tikrųjų joje numatyta užtikrinti, kad komandiruotiems darbuotojams būtų taikomos visos priimančiojoje valstybėje narėje galiojančios darbo sąlygos, įskaitant darbo užmokesčio sudedamąsias dalis, kurios privalomos šioje valstybėje. Taigi šia direktyva nedaroma poveikio kitiems įmonėms, kurios komandiruoja darbuotojus, sąnaudų veiksniams, kaip antai šių darbuotojų našumui ar veiksmingumui, kurie minimi jos 16 konstatuojamojoje dalyje.

107 Be to, reikia pažymėti, kad ginčijama direktyva kartu siekiama sukurti „iš tiesų integruotą ir konkurencingą vidaus rinką“ (16 konstatuojamoji dalis), ir, taikant vienodas taisykles darbo sąlygų srityje, „pasiekti realių socialinę konvergenciją“ (jos 4 konstatuojamoji dalis).

108 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, jog tam, kad pasiektų šio sprendimo 104 punkte nurodytus tikslus, Sąjungos teisės aktų leidėjas galėjo, neįtvirtindamas nepateisinamo nevienodo požirio paslaugų teikėjams ir neatsižvelgdamas į tai, kurioje valstybėje jie steigti, nuspręsti, kad sąvoka „darbo užmokestis“ yra tinkamesnė nei Direktyvoje 96/71 įtvirtinta sąvoka „minimali užmokesčio norma“.

109 Antra, Lenkijos Respublika visų pirma mano, kad SESV 56 straipsnyje garantuojama laisvė teikti paslaugas grindžiama ne vienodo požirio principu, o diskriminacijos draudimu.

110 Taigi ji iš esmės teigia, kad ginčijamoje direktyvoje neteisingai reikalaujama vienodo požiūrio ? komandiruotus darbuotojus ir priimančioje valstybėje narėje ?steigtose ?mon?se dirbančius darbuotojus. Vis dėlto reikia konstatuoti, kad šioje direktyvoje nenumatyta tokios ši? dviej? kategorij? darbuotoj? lygyb?s.

111 Šiuo atžvilgiu tai, kad s?voka „minimali užmokes?io norma“ pakeista ? „darbo užmokes?io“ s?vok? iš dalies pakeistos Direktyvos 3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos c punkte, ar tai, kad priimančiosios valstyb?s nar?s darbo s?lygos taikomos komandiruotiems darbuotojams, kiek tai susij? su kelion?s, apgyvendinimo ir maitinimo išlaid? kompensavimu toli nuo nam? d?l profesini? priežas?i? esantiems darbuotojams, nereiškia, kad pastar?j? situacija tampa identiška ar analogiška priimančiojoje valstybėje narėje ?steigt? ?moni? ?darbint? darbuotoj? situacijai.

112 Iš tikr?j? šie pakeitimai nelemia vis? priimančiosios valstyb?s nar?s darbo s?lyg? taikymo, nes bet kuriuo atveju pagal iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dal? tik kai kurios iš ši? s?lyg? taikytinos šiems darbuotojams.

113 Atsižvelgiant ? tai, kas išd?styta šio sprendimo 67 punkte, darytina išvada, kad Lenkijos Respublika nesugeb?jo ?rodyti, kad ginčijama direktyva padaryti Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos pakeitimai viršijo tai, kas buvo b?tina ginčijamos direktyvos tikslams, t. y. užtikrinti laisv? teikti paslaugas teisingomis s?lygomis ir didesn? komandiruot? darbuotoj? apsaug?, pasiekti.

114 Antra, Lenkijos Respublika tvirtina, kad kitoje valstybėje narėje ?sisteigusi? paslaug? teik?j? situacija yra skirtinga ir sud?tingesn? nei priimančiojoje valstybėje narėje ?sisteigusi? paslaug? teik?j? situacija iš esm?s d?l to, kad jie turi laikytis savo kilm?s valstyb?s nar?s ir priimančiosios valstyb?s nar?s taisykli?.

115 Ginčijama direktyva kitose nei priimančioji valstyb?se nar?se ?sisteigusi? paslaug? teik?j?, kaip ir komandiruot? darbuotoj?, situacija neprilyginama pastarojoje valstybėje ?sisteigusi? paslaug? teik?j? situacijai, nes tie paslaug? teik?jai darbuotojams, kuriuos yra ?darbin? šioje valstybėje, privalo taikyti tik kai kurias s?lygas.

116 Be to, kaip buvo priminta šio sprendimo 102 ir 103 punktuose, pagal iš dalies pakeist? Direktyv? 96/71, atsižvelgiant ? tai, kad ji yra valstybi? nari? teis?s akt?, susijusi? su darbo s?lygomis, koordinavimo priemon?, paslaug? teik?jams, komandiruojantiems darbuotojus ? kit? valstyb? nar? nei ta, kurioje jie ?sisteig?, taikomi ne tik j? kilm?s valstyb?s nar?s, bet ir šiuos darbuotojus priimančios valstyb?s nar?s teis?s aktai.

117 Kalbant apie komandiruot? darbuotoj? situacij?, kuriai b?dinga tai, kad j? gyvenimas priimančiojoje valstybėje narėje yra laikinas ir kad jie nesiintegruoja ? šios valstyb?s darbo rink?, pažym?tina, jog tiesa, kad šie darbuotojai tam tikr? laikotarp? atlieka savo pareigas kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje paprastai gyvena.

118 D?l šios priežasties S?jungos teis?s akt? leid?jas gal?jo pagr?stai pripažinti, kad šiuo laikotarpiu ši? darbuotoj? gaunamas darbo užmokestis, kaip numatyta iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos c punkte, yra priimančiosios valstyb?s nar?s privalomosiose nuostatose nustatytas darbo užmokestis, kad jie gal?t? padengti pragyvenimo šioje valstybėje narėje išlaidas, o ne, priešingai, nei teigia Lenkijos Respublika, darbo užmokestis, kuris leist? jiems padengti pragyvenimo j? ?prastos gyvenamosios vietos šalyje išlaidas.

119 Trečia, Lenkijos Respublika mano, kad ginčijama direktyva padaryti pakeitimai

nepateisinami privalomaisiais bendrojo intereso reikalavimais ir yra neproporcingi, nes Direktyvoje 96/71 buvo atsižvelgta į darbuotojų apsaugos ir nesąžiningos konkurencijos prevencijos tikslus.

120 Šie argumentai pagrįsti idėja, kad priimdamas ginčijamą direktyvą Sąjungos teisės aktų leidėjas manė, jog konkurencinis pranašumas, atsirandantis dėl darbo sąnaudų, mažesni už patiriamas priimančiojoje valstybėje narėje, yra nesąžininga konkurencija.

121 Taigi, nors ginčijamoje direktyvoje išplečiama ir kitų valstybių narų nei ta, kur jie paprastai vykdo savo veiklą, komandiruotiems darbuotojams taikomų darbo sąlygų sritis, ja nedraudžiama sąnaudomis grindžiama konkurencija, t. y. ne ta, kuri atsiranda dėl šių darbuotojų produktyvumo ar veiksmingumo skirtumų, nurodytą šios direktyvos 16 konstatuojamojoje dalyje.

122 Be to, net vienoje ginčijamos direktyvos nuostatoje tokiais skirtumais grindžiama konkurencija nelaikoma „nesąžininga“. Šios direktyvos tikslas – apsaugoti laisvą teikti paslaugas sąžiningu pagrindu užtikrinant komandiruotų darbuotojų apsaugą, be kita ko, jiems taikant visas darbo užmokesčio sudedamąsias dalis, privalomas pagal priimančiosios valstybės narės teisės aktus.

123 Taigi ieškinio pirmojo pagrindo pirma dalis turi būti atmesta.

3) *Dėl ieškinio pirmojo pagrindo antros dalies, grindžiamos nepateisinamu ir neproporcingu laisvės teikti paslaugas apribojimu, tvirtintu iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1a dalyje*

124 Pirma, iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1a dalyje numatyta, kad jeigu paslaugų teikėjui pateikus motyvuotą pranešimą darbuotojas komandiruojamas į priimančiąją valstybę narę ilgesniam nei dvylikos mėnesių laikotarpiui arba ilgesniam nei aštuoniolikos mėnesių laikotarpiui, paslaugų teikėjas, remdamasis vienodo požiūrio principu turi užtikrinti ne tik šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje nurodytas darbo sąlygas, bet ir visas kitas sąlygas, kurios šioje valstybėje narėje nustatytos įstatymuose ar kituose teisės aktuose ir (arba) kolektyvinėse sutartyse ar arbitražo sprendimuose, kurie buvo paskelbti visuotinai taikytinai. Iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1a dalis netaikoma tik, pirma, darbo sutarties sudarymo ir nutraukimo procedūroms, formalumams ir sąlygoms, skaitant nekonkuravimo sąlygas, ir, antra, papildomų profesinių pensijų sistemoms.

125 Vis dėlto atsižvelgiant į plačią Sąjungos teisės aktų leidėjo diskreciją, primintą šio sprendimo 95 ir 96 punktuose, galima daryti išvadą, jog nepadarydamas akivaizdžios klaidos jis galėjo nuspręsti, kad dėl tokio ilgo komandiravimo laikotarpio atitinkamą komandiruotų darbuotojų konkrečią situaciją tampa labai panaši į priimančiojoje valstybėje narėje įsisteigusią įmonių darbinčių darbuotojų situaciją, taigi pateisinama, kad šiems ilgam laikotarpiui komandiruotiems darbuotojams būtų taikomos beveik visos tos valstybės narės darbo sąlygos.

126 Antra, dėl argumento, kad iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1a dalis lemia tai, kad paslaugų teikėjui įsisteigusiam kitoje nei priimančioji valstybėje narėje, kyla papildoma finansinė ir administracinė našta, jau iš šio sprendimo 102 punkto matyti, kad, atsižvelgiant į patį iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 pobūdį, t. y. kad ji yra valstybių narių teisės aktų darbo sąlygų srityje koordinavimo priemonė, ši nuostata reiškia, kad pagal ją paslaugų teikėjams, komandiruojantiems darbuotojus į kitą valstybę narę nei ta, kur jie įsisteigę, taikomi ne tik jų kilmės valstybės narės, bet ir šiuos darbuotojus priimančios valstybės narės teisės aktai.

127 Kaip nurodyta šio sprendimo 103 punkte, atsakant į pirmojo ieškinio pagrindo pirmą dalį, papildoma administracinė ir ekonominė našta šiems paslaugų teikėjams gali kilti iš tikslų, kurių buvo siekiama keičiant Direktyvą 96/71, pagal kurią, kaip valstybių narių teisės aktų darbo sąlygų

srityje koordinavimo priemonė, dar prieš šį pakeitimą buvo reikalaujama, kad darbuotojus komandiruojančioms paslaugoms teikėjams kartu būtų taikomi į kilmės valstybės narės ir priimančiosios valstybės narės teisės aktai.

128 Trečia, dėl argumento, grindžiamo teisinio saugumo principo nepaisymu, atsižvelgiant į dviprasmiškumą, kurį lėmė priimančiosios valstybės narės norma, taikytiną pagal iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1a dalį, neišvardijimas, reikia konstatuoti, kad ši nuostata visiškai nėra dviprasmiška, nes darbuotojų komandiravus ilgesniam nei dvylikos mėnesių laikotarpiui joje reikalaujama taikyti visas priimančiosios valstybės narės darbo sąlygas, išskyrus aiškiai nurodytas šioje nuostatoje.

129 Be to, iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalies ketvirtoje pastraipoje numatyta, kad valstybės narės, vadovaudamosi nacionaline teise ir (arba) praktika, Direktyvos 2014/67 5 straipsnyje nurodytoje bendroje oficialioje nacionalinėje interneto svetainėje paskelbia informaciją apie darbo sąlygas, įskaitant visas darbo ir darbinimo sąlygas pagal iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1a dalį.

130 Ketvirta, Lenkijos Respublika, remdamasi reglamento „Roma I“ 9 straipsniu, mano, kad ginijama direktyva nėra *lex specialis*, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 23 straipsnį.

131 Šiuo paskutiniu klausimu reikia pažymėti, kad reglamento „Roma I“ 8 straipsnio 1 dalyje tvirtinta darbo sutartims taikytina bendroji kolizinė norma, pagal kurią taikytina tokių sutarčių šalims pasirinkta teisė, o jo 2 dalyje numatyta, kad, jeigu šalys nepasirinko individualiai darbo sutarčiai taikytinos teisės, sutarčiai taikoma teisė valstybės, kurioje, o jei ši sąlyga netenkinama – iš kurios, darbuotojas, vykdydamas sutartį, prastai atlieka darbą; laikoma, kad valstybė, kurioje prastai atliekamas darbas, nepasikeitė, jei darbuotojas laikinai dirba kitoje valstybėje.

132 Vis dėlto reglamento „Roma I“ 23 straipsnyje numatyta, kad gali būti nukrypstama nuo jame tvirtintų kolizinių normų, kai Sąjungos teisėje tvirtintos nuostatos dėl sutartinės prievolės tam tikrose srityse taikytinos teisės, o šio reglamento 40 konstatuojamojoje dalyje savo ruožtu nurodyta, kad jis nepanaikina galimybės su sutartinėmis prievolėmis susijusias kolizines normas traukti į Sąjungos teisės nuostatas, susijusias su konkrečiais dalykais.

133 Dėl savo pobūdžio ir turinio tiek iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalis, taikoma komandiruotiems darbuotojams, tiek šios direktyvos 3 straipsnio 1a dalis, taikoma darbuotojams, komandiruojamiems paprastai ilgesniam nei dvylikos mėnesių laikotarpiui, yra specialios kolizinės normos, kaip jos suprantamos pagal reglamento „Roma I“ 23 straipsnį.

134 Be to, iš reglamento „Roma I“ rengimo proceso matyti, kad šio reglamento 23 straipsnis apima specialią kolizinę normą, kuri jau buvo numatyta Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalyje, nes 2005 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl sutartinės prievolės taikytinos teisės („Roma I“) [COM/2005/0650 *final*] pasiūlyme Komisija pridėjo specialią kolizinių normų, tvirtintų kitose Sąjungos teisės nuostatose, sąrašą, kuriame buvo nurodyta ši direktyva.

135 Galiausiai, nors Lenkijos Respublika mano, kad iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 straipsnio 1a dalimi nepaisoma reglamento „Roma I“ 9 straipsnio, pakanka konstatuoti, kad šiame straipsnyje, kuris turi būti aiškinamas siaurai, daroma nuoroda į valstybių narių „viršesnes privalomas nuostatas“, t. y. imperatyvias nuostatas, kurių laikymąsi valstybė laiko ypač svarbiu savo viešųjų interesų apsaugai (2016 m. spalio 18 d. Sprendimo *Nikiforidis*, C-135/15, EU:C:2016:774, 41 ir 44 punktai). Tačiau iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos niekaip nematyti, kad iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1a dalimi būtų nepaisoma tokių viršesnių privalomų nuostatų.

136 Penka, Lenkijos Respublika kritikuoja iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1a dalies ketvirtoje pastraipoje numatytą tvarką, pagal kurią, jeigu žmonės pakeičia komandiruoju darbuotojų kitu komandiruoju darbuotoju, atliekančiu tą patį darbą toje pačioje vietoje, komandiruoju trukmė šios 1a dalies tikslais yra bendra atitinkamam atskiram darbuotojų komandiruoju laikotarpiu trukmė. Ji taip pat kritikuoja tai, kad šioje nuostatoje laiko atžvilgiu neribojamas komandiruoju laikotarpiu sumavimas.

137 Nustatydamas iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1a dalies ketvirtoje pastraipoje numatytą tvarką Sąjungos teisės aktų leidėjas pasinaudojo plačia diskrecija, kuri turėjo tam, kad užtikrinti, kad kiekvienas subjektas nebandys išvengti tos tvarkos taikymo, kaip paaiškino Parlamentas ir Taryba ir kaip matyti iš ginčijamos direktyvos 11 konstatuojamosios dalies, kai darbuotojai komandiruojami ilgiau nei dvylika mėnesių.

138 Atsižvelgiant į šios nuostatos apimtį, tai, kad taikant skirtingą darbuotojų komandiravimo laikotarpiu sumavimo tvarką atsižvelgiama į darbo vietą, o ne į šią darbuotojų situaciją, negali turėti tokios minėtos nuostatos teisėtumui, nes Lenkijos Respublika šiuo klausimu nepatiksline, kokia SESV nuostata ar koks bendrasis Sąjungos teisės principas būtų pažeistas. Be to, tai, kad komandiruoju laikotarpiu sumavimas neribojamas laiko atžvilgiu, nepažeidžia teisinio saugumo principo, nes toje pačioje nuostatoje aiškiai ir tiksliai nustatytas joje nustatytas draudimas.

139 Taigi ieškinio pirmojo pagrindo antrą dalį reikia atmesti, o kartu – ir visą pirmąjį ieškinio pagrindą.

3. Dėl ieškinio trečiojo pagrindo, grindžiamo klaidingu kelių transporto sektoriaus traukimu į ginčijamos direktyvos taikymo sritį

a) Šalių argumentai

140 Lenkijos Respublika teigia, kad ginčijama direktyva neteisingai taikoma kelių transporto sektoriui: pagal SESV 58 straipsnį laisvą teikti paslaugas transporto srityje reglamentuoja transportui skirtos SESV antraštinės dalies nuostatos, todėl SESV 56 straipsnis toms paslaugoms netaikomas.

141 Ji remiasi Komisijos aiškinimu, pagal jį iš direktyvos, kuria remiantis priimta Direktyva 96/71, pasiūlymo teksto matyti, kad transporto sektoriui netaikomos darbuotojų komandiravimui taikomos nuostatos.

142 Parlamentas ir Taryba, palaikomi Vokietijos Federacinės Respublikos, Nyderlandų Karalystės, Švedijos Karalystės ir Komisijos, nesutinka su Lenkijos Respublikos argumentais.

b) Teisingumo Teismo vertinimas

143 Lenkijos Respublika mano, kad ginčijamos direktyvos 3 straipsnio 3 dalyje numatoma, kad iš dalies pakeista Direktyva 96/71 kelių transporto sektoriui bus taikoma nuo to momento, kai bus pradėtas taikyti teisėkūros procedūra priimtas, pažeidžiamas SESV 58 straipsnis.

144 Pagal SESV 58 straipsnį laisvą teikti paslaugas transporto srityje reglamentuoja transportui skirtos SESV antraštinės dalies nuostatos, t. y. SESV 90–100 straipsniai.

145 Tuo remiantis darytina išvada, kad paslauga transporto srityje, kaip ji suprantama pagal SESV 58 straipsnio 1 dalį, nepatenka į SESV 56 straipsnio taikymo sritį (2017 m. gruodžio 20 d. Sprendimo *Asociación Profesional Elite Taxi*, C-434/15, EU:C:2017:981, 48 punktą).

146 Gin?ijamos direktyvos 3 straipsnio 3 dalyje tik numatyta, kad ji keli? transporto sektoriui bus taikoma nuo to momento, kai bus prad?tas taikyti teis?k?ros proced?ra priimtas aktas, kuriuo iš dalies kei?iamos Direktyvos 2006/22 nuostatos; pastarosios direktyvos teisinis pri?mimo pagrindas buvo EB 71 straipsnio 1 dalis, priklausiusi EB sutarties antraštin?s dalies, skirtos transportui, nuostatoms ir šiuo metu atitinkanti SESV 91 straipsn?.

147 Taigi gin?ijamos direktyvos 3 straipsnio 3 dalimi nesiekama reglamentuoti laisv?s teikti paslaugas transporto sektoriuje, vadinasi, ji negali prieštarauti SESV 58 straipsniui.

148 Tuo remiantis tre?i?j? ieškinio pagrind?, o kartu ir papildomus reikalavimus, reikia atmesti.

D?I bylin?jimosi išlaid?

149 Pagal Teisingumo Teismo proced?ros reglamento 138 straipsnio 1 dal? iš pralaim?jusios šalies priteisiamos bylin?jimosi išlaidos, jei laim?jusi šalis to reikalavo. Kadangi Parlamentas ir Taryba reikalavo priteisti iš Lenkijos Respublikos bylin?jimosi išlaidas ir ši pralaim?jo byl?, iš jos priteisiamos bylin?jimosi išlaidos.

150 Pagal to paties reglamento 140 straipsnio 1 dal? Vokietijos Federacin? Respublika, Pranc?zijos Respublika, Nyderland? Karalyst?, Švedijos Karalyst? ir Komisija, kaip ? byl? ?stojusios šalys, padengia savo bylin?jimosi išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. **Atmesti ieškin?.**
2. **Lenkijos Respublika padengia savo bylin?jimosi išlaidas ir iš jos priteisiamos Europos Parlamento ir Europos Sąjungos Tarybos patirtos bylin?jimosi išlaidos.**
3. **Vokietijos Federacin? Respublika, Pranc?zijos Respublika, Nyderland? Karalyst?, Švedijos Karalyst? ir Komisija padengia savo bylin?jimosi išlaidas.**

Parašai.

* Proceso kalba: lenk?.